

GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro}. 13.

W NIEDZIELĘ DNIA 14 LUTEGO 1802

Z Wiednia d. 6. Lutego.

J. C. K. M. raczył Antoniego hrabię Siedlnickiego aktualnym C. K. podkomorzem mianować. Podobnie raczył stopniami wyniesionego do rangi majora, a teraz pensjonowanego Franciszka Adler, w nadgodę jego 41 letnich zasług do godności krajowego szlachectwa z całym jego potomstwem z uwolnieniem od taksy i przydomkiem Adlerschwung naysławawiey wynieść.

D. 4 t. m. umarł tu JW. X. Józef Krytyan Fengler C. K. aktualny konfyliarz tajny, biskup Raabu w Węgrzech i wojewoda Veteński w 69 roku wieku swego. Pochodził ón z miejskich rodziców tutejszego przedmieścia Józeftadt. Przez swoje nauki i talenta poświęcił się stanowi duchownemu wyniesiony został w roku 1787 na godność biskupa. Był gorliwym pracowitem pastierzem, i oycem sierot.

Magistrat pragski uwielbił w liście swoim pod d. 25 Stycznia 1802 dobroczynność Xcia Józefa Schwarzenberg, który z umysłu zakupił państwo Stubenbach, aby to miasto zasilił drzewem, którego od wielu lat niedostatek cierpi, i nawet po naysławniejszej cenie

dość nie mógł. Czy ten będzie pamiętny w dziejach czeskich.

Z Brynu d. 9. Lutego.

Mówią że zamordowany bafza belgradzki wszystko już był przygotował dla zamknięcia się w twierdzy, i stamtąd wyępienia swych nieprzyjaciół; ale dniem przed skutecznieniem tego zamiaru życie mu wydarto: list jego do syna, w którym mu o tym planie donosił przejęty został, i to śmierć jego przyspieszyło. — Wiadomo jest, że skoro tylko to zaboystwo rozgłosiło się w Zemlinie, zaraz ze strony cesarskiej doniesiono o tem Porcie.

Syn zabitego bafzy, który z Sofii z 6000 woyska wyruszył, utrzymuje korespondencyą z nadgranicznymi władzami cesarskimi, i bardzo jest wdzięczny za troskliwość o jego losie; lubo niewiadomo pewnie co ma w zamiarze, zdaje się jednak, że zamysła o bafzostwie Belgradu.

Jeszcze dotąd przecięta jest wszelka komunikacya między Belgradem i Zemlinem, uważają bowiem tamtejszych mieszkańców za buntowników; iednak tłumacz cesarski jest przy

muszony udawać się często w różnych sprawach do Belgradu.

Dziwić się potrzeba, że Belgradzianie pomimo krytycznego swojego położenia aż nadto są spokojni; wszystko trzymają w największej tajemnicy, i nie można dociec, jakie są ich zamiary.

W Zemlinie znajduje się wielu znakomitych Turków, a pomiędzy innymi Komalli, Mehemed Aga, mąż godzien szacunku, i niegdyś poufelnik bafzy, który ma znaczne włości w okolicy Belgradu. Wszystkie swoje kosztowniejsze ruchomości przesłał w dwóch pakach do Zemlina i w domie cesarskiej kwarantany złożył. Ten mąż zapewnia, że dla Belgradzanów nie ma teraz żadnej nadziei, tylko wszyscy w pień wycięci zostaną.

Ostatnie listy z Zemlina donoszą, że z Belgradu 80 kompanij Janczarów przeciw synowi zamordowanego bafzy wyciągnęło.

Z Strasburga d. 25. Stycznia.

Onegday szef brygady Sebastiani przybył tu w 21 dni z Konstantynopola. Jutro spodziewa się być w Paryżu. Pomiedzy podarunkami, które od W. Sultana dostał, znajdują się drogie futra i złota tabakiera brylantami wyfadzana.

Kżna Sabaudyi - Carignán przejechała tędy przed kilku dniami do Paryża.

Onegday o godzinie 10 w wieczor dało się tu znowu trzęsienie ziemi uczuć; kierunek jego był od północy ku południowi.

Z Noremburgi d. 25. Stycznia.

Sprawa emigrantów francuzkich aresztowanych w Bayreuth, ieszcze nie jest ukończona; lecz wiemy teraz urzędownie ich oskarżynie: wymienione jest w wyroku regencyi w Bayreuth do regencyi w Altenstein, następujący osnowy: "Zalecamy

wam uformowanie sprawy emigrantom francuzkim, uwięzionym w tym mieście, w przytomności sekretarza Schmidt (tu następują ich nazwiska) obwinionych o znowę z agentami angielskimi na zawichrzenie Francyi i rozrzucanie paszkwilów przeciw tetażnierzemu iey rządowi, i zdania nam o tem raportu. „

Z Londynu d. 24. Stycznia.

Listy z Botanybay donoszą, że wielu z tamecznych niespokojnych kolonistów własny pouciekało, i stamtąd na rabunki wypadają.

Kawaler Woodcock zapozwał żonę swoją do rozwodu, zarzucając iey społeczną ze zdobywcą Egiptu Hutchinsonem.

Osobliwą jest teraz chlubą angielskiego gospodarstwa przyprowadzanie zwierząt i owoców roślinnych do nadzwyczajnej wielkości. I tak niedawno w Smithfield wystawione zostało na widok publiczny zabite ciele, mające 17 tygodni i ważyło 447 funtów. Wychowca jego, nieiaki Cornell w Higham w hrabstwie Suffolk, sam wyznał, że zate kosztu mógłby być 8 cieląt utuczyc, z których można było mieć 600 funtów mięsa. Prawda żeby na tem więcej był zyskał, ale niebyłby miał tyle sławy! Jedna karykatura wystawia jabłka i poziomki, których osobliwość gazety uwielbiły. Te poziomki mają obwód 6 ½ calów. Aleco najbardziej zwrocilo uwagę publiczności, jest obraz wystawiający boginią obfitości unoszącą się na obłokach, która różne osobliwości, już nie z rogu, jak do tych czas, lecz z niezmiernie wielkiej rzepy, wślawionej przez wszystkie gazety wysypać obiecuje, jeżeliby iey tyle i tyle gwineów dano. W samej rzeczy, chęć popisywania się z nadzwyczajnymi rzepami, coraz się bardziej wzmaga. Nie jest już

osobliwością widzieć takie rzezy, któreby 3 flópy miały obwodu, a 3 kamienie ważyły. W czasie ostatnich mrozów kilka tysięcy widzów zgromadziło się na Serpentine - River w stronie północney Londynu, dla przypatrzenia się sztukom, które kilkadziesiąt tyżwobiegów mieli pokazać. Król przed kilką laty darował towarzystwu ludzkości dom w tamtej okolicy leżący, gdzie wszystko przygotowano do ratowania utonionych; iakoż gdy po południu dla wigoonego powietrza jednego z tyżwobiegów to nieszczęście spotkało, natychmiast użyto wszelkich sposobów do ratowania jego. Tuteysze elegantki pod czas tych ślisgawek wcale w nowey pokazały się modzie. Były ubrane z szkarłatnego kaźmirku w szlafroki kosztownem futrem podszyte, i także kornecki ogonami azyatyckich baranków obkładane i aż na uszy spuśczaające się. Wy szedł także na to kolorowy koperfztych.

Niedawno na cmentarzu kościoła S. Felixa znaleziono człowieka tkniętego paralizem. Gdy zdjęto mu bóty, znaleziono na nich imie Turner. Jeden drukarczyk będący przy tem przypomniał sobie, że przed 2ma laty w drukarni jego Pana wyzło dzieło pod tytułem: "Podróż kapitana Turner do Tybetu.," Za pilniej szem dochodzeniem pokazało się, że to ón sam był. Tym czasem doktor Reinold nie wiele ma nadziei o jego uzdrowieniu.

Z Baltimor (w północney Ameryce) d. 24 Listopada.

Godną jest zastanowienia rzeczą, iż wpływ rewolucyi francuzkiej w różney iey epokach rozciągał się do nayodleglejszych narodów. W czasie gdy rewolucyyny zapal wtrząsł część Europy i francuzkie olady, okazała się także pomiędzy naszymi niewolnikami nieiaka skłonność do nieuniarkowaney

wolności, która mogła łatwo smutne za sobą pociągnąć skutki. Lecz teraz gdy rząd francuzki nabral stałego biegu, nasi też niewolnicy zaczynaia sami porzucac rewolucyyny myśli. Z resztą los naszych Murzynów nie jest takim, iaki sobie zazwyczaj wystawiaia. Murzyn nigdy u nas nie może byđ samowolnie karany. Jeżeli wielką popełni zbrodnią, musi byđ nayprzód przed sądem oskarżony, a potem następuje kara. Cudzoziemcy ledwie swem oczom wierzyć mogą, widząc nasze Murzynki osobliwie w święta dobrze ubrane. W dni te odpoczynku zapraszaią się na wzaajem do siebie na herbatę, uczy, bale i t. d. Na tych schadzkach rozmawiaia z otwartością o swych panach, współzalotnikach, słowem o małych swoich przygodach, ale nigdy o nędzy, która im jest nieznaną.

Od brzegów Menu d. 23. Stycznia.

Gazeta bamberska Beniamina Constant dowodząc opozycyi w Trybunacie i cieie prawodawczem mieni byđ rodem z Szwaycaryi. Był na naukach w Erlangen, i wielką miał przyiaźń z Barrasem.

D. 17 t. m. Umarła w Angsburgu Xżna wdowa Hohenzollern Hechingen z domu hrabianka Truchses Wurzach.

Przy legacyi bawarskiej w Berlinie został sekretarzem baron Willibald Rechberg, a w Petersburgu P. Oily.

W Wefel w roku przeszłym urodziło się osób 233, pobrało się par 62, umarło osób 179.

Z Petersburga d. 12. Stycznia.

Wielu wykluczonych dworzan odbieraią na nowo pensye i mieszkanie wolne do życia. Prezydentem skarbu został mianowany hrabia Tolstoi, wice prezydentem i marszałkiem dworu konfyliarz tajny Lanski, któremu za asessorów dodano konfyliarza ita-

nu Wołkowa, konfyliarza kolegiálnego Jart-zowa, i konfyliarza nadwornego Maliszewskiego. Daley mianowani zostali Dymitr Naryszkin marszałkiem, Adadurów kuniuzym, hrabia Gołowkin łowczym, Xiążę Radziwiłł mistrzem ceremonii. Nadliczbowymi marszałkami zostali Xiążę Maffalski, baron Strongonów, Demidow, i Krafiński, łowczym Łopuchin, mistrzem ceremonii Maifonneuve, a dozorcą zamku zimowego konfyliarz Durnow. Wszyscy ci brać będą aż do umieszczenia ich na innych urzędach dzisiejszą pensyą ze skarbu.

Z Łuki d. 7. Stycznia.

Mowa miana przez ob. Salicetti nadzwyczajnego francuzkiego posła do deputacyi wielkiej rady Rzepltey lukańskiej. — " Obywatele! Rzeplta Lukańska wystawia w tym momencie obraz ludu, który bez porużenia, utwierdza swoią wolność, niszcząc za jednomyślnym zezwoleniem nadużycia, które czas i używanie władzy zdawały się uświęcać. Mniej to przeto za rewolucyą w tym kraju, iako raczej za odrodzenie zaślepie w jego układzie towarzyskim uważać należy. Nowa konstytucya, którą sobie lud lukański nadał, a którey pierwszym czynem jest, połączenie jego reprezentantów, uświęca zasady wolne, te zaś iey pomysłność i trwałość zapewniają. Szczęśliwość Rzepltey będzie iey skutkiem, jeżeli nigdy nieprzepómnicie, iakie jest życzenie ludu i obowiązki urzędników; jeżeli postępując zawsze drogą od mądrości wskazaną, przez dobre ustawy utrzymywać i utwierdzać będziecie tę zgodę, którą wali współobywatele w przyjęciu konstytucyi okazali. W wielkich państwach wewnętrzne niezgody są przyczyną nieszczęść, sprowadzają zamieszania, lecz te od masy wkrótkim czasie uspokojone i naprawione bydź mo-

gą; w narodzie zaś malolicznym niezgodą między obywatelami jest przedłużoną męką, jest to, że tak powiem, nienawiść familii, która dręczy i powiększa się przytomnością przedmiotu, który stał się iey powodem, a tym sposobem wyniszczając powoli siły słabego ciała, śmierć nie omylnie sprowadza. Jeżeli więc w wielkich Rzpltych zgoda między obywatelami jest wielkim dobrem, w małych gminowładnych rządach jest konieczną i najpierwszą potrzebą. Pokóy zewnętrzny jest wami zapewniony przez powagę Rzepltey francuzkiej i szczęśliwą niemożność, w którey się znalaziecie stania się waszym sąsiadom groźnemi; prócz tego graniczyście z jedney strony z krajem, który podobnież iak lukański jest połączony z Rzpltą francuzką przez prawidła polityczne i uczucia wdzięczności. Z drugiey strony Monarcha, którego pokóy ładowy posadził na tronie Etruskim, dowiódł już, iż sławę swoią zadadza w uczynieniu szczęśliwym ludu, którym rządzi, i że chce wstępować w ślady tego Króla filozofa, którego zbyt wczesnie śmierć zabrała dla Toskanii, państwa Niemieckiego i Europy. Nakoniec Król Etruryi należy do mocarstwa, które sprawiedliwie dla mądrości swego rządu, tudzież rzetelności jest szacowane. Stałość Króla Hiszpańskiego w przymierzu z Rzepltą francuzką, obiecuie Rzepltey lukańskiej z strony Króla iego bliskiego krewnego dobre sąsiedztwo, którego ma prawo od niego się spodziewać i zasłużyć na niego będzie umiała. Cieszę się, iż Wam powiedzieć mogę, że pierwszy konsul z ukontentowaniem dowie się, iak szczęśliwe przeznaczenie na przyszłość gotuje wam wasza konstytucya, a nadewszystko miło mi jest zapewnić was, iż nigdy się nieokaże nieczułym na radość, że był iey sprawcą, i ukon-

tentowanie być zaręczycielem. Wolni od zaburzeń wewnętrznych, wspierani i bronieni zewnątrz nie pozostanie Wam tylko zatrudnić się waszym wewnętrznym szczęściem. Nayprzód prawa organiczne i oycowskie wzywają pierwszych waszych starań; co mówię! one są nayspierwszą waszą powinnością. Ich zbawienny skutek, jeżeli wkrótce uchwalone będą, da się uznać w zapale dobroczynnym i w szczerości braterskiej uczucia, które Was połączyło. Pierwsze wasze starania wymierzone będą ku edukacyi publicznej. Dzieci obywatelów są nadzieją oyczyzny, jest to iey własność równie naysłodszą jak i nayszacowniejszą; nie można przeto nigdy nad to dać baczości w wyborze rąk republikantskich i zdatnych do ćwiczenia tych młodych latorośli; wyrwania i oddalania od nich tego wszystkiego, coby wzrosłowi ich szkodzić mogło. Niechaj młodzież z łagodnością będzie nauczana o swoich powinnościach; niechaj pozna swoje prawa z skromnością; niechaj nadewszystko nauczy się być użyteczną swoiey oyczyźnie, zamiłuje pracę i brzydzi próżnowaniem iako biczem równie prywatnym osobom jak i krajom nawięcej szkody przynoszącym. Te zasady, zwróca same waszą uwagę na niebezpieczeństwo i na hańbę wynikające z żebractwa i potrzebę wykorzenia go z pomiędzy Was. Zaprowadzając rękodzieła, zakładając publiczne warsztaty zachęćcie i ożywicie rzemiosła, równie iak wasi przodkowie ożywili rolnictwo, które od dawnego już czasu użyźnia waszą ziemię; zatrudnicie wielką liczbę próżniackich rąk pożerających pokarm oyczyzny, zamiast pracowania około powiększania jego źródeł. W sprawiedliwym rozkładzie podatku znajdziecie źródło zaspokoienia

wszystkich potrzeb kraju; szanując zaś własności osób prywatnych, dopełniając skrupulatnie umów, które rząd poczynić może, ugruntućcie kredyt publiczny i skarb wasz bez trudności dostarczy na wydatki, których wewnętrzne urządzenie wyciągać będzie. Przez takie urządzenia, w których wskazanu ograniczam się, zrobicie istotnie między sobą lud braterski; ta szczęśliwa zgoda, która ma Was zaszczycić w oczach Europy, stwierdzi spokojność, która jest Wam potrzebna, i da zapomnieć nieszczęść długiey wojny, która przez tak wielki przeciąg czasu świat dręczyła: na koniec przygotujecie dla Was i waszych współobywateli szczęście, którego Rzeplta Francuzka chciała Wam dać zakosztować. ,,

Konstytucya Rzpltey Łukańskiej. — Tytuł pierwszy. — Urządzenie rządu

Art. I. Rząd Rzpltey Łukańskiej składa się z wielkiej rady, z władzy wykonawczej i z rady rządowej. — Art. II. W wielkiej radzie prezyduje ieden z iey członków; ona uchwała ustawy; mianuje członki do rady wykonawczej, rady rządowej, i trybunałów. — Art. III. Wielka rada składa się z 302 obywatelów z których 200 będzie wybranych pomiędzy bogatrzemi właścicielami, a 100 pomiędzy kupcami, ludzmi uczonemi, i sztumistrzami. Członki wielkiej rady żadney nie mają płacy — Art. IV. Członki rady wielkiej, tudzież członki władzy wykonawczej i rady rządowej popierwszy raz będą wybrane od deputacyi konstytucyjney. — Art. V. Członki składające wielką radę odmieniają się w trzeciej części co 5 lat. Wybor na ich miejsce nastąpi podług porządku ustawą przepisanego. Członki wychodzące mogą być na nowo obrane. — Art. VI. Ci którzyby przed trybunałami oskarżeni byli

okryminal, albo podstępne bankructwo, którzyby skazani byli na karę hańbiącą, albo sąd zabronił im zarządzania swoim majątkiem prześlają natychmiast być członkami rady wielkiej. — Art. VII. Członki wielkiej rady, nie mogą być wyłączeni z niej tylko przez tę samą radę na mocy wyroku, który wyrażać ma powody wyłączenia; większością dwóch trzecich części głosujących wydany będzie, wyjąwszy tych którzy artykułem poprzedzającym są zaięci. — Art. VIII. Władza wykonawcza składa się z 12 starców, którzy co dwa miesiące wybierają z pomiędzy siebie prezydenta; ten w czasie sprawowania urzędu ma tytuł *Gonfalonier*. Każdy z nich w kolei będzie prezydującym. — Art. IX. Gonfalonier wyobraża rząd w związkach z zagranicznymi mocarstwami, podpisuje ogłoszenie ustaw, i wszystkie wyroki zapadłe w radzie wykonawczej. Art. X. Do władzy wykonawczej należy, podawać projekta do ustaw radzie wielkiej, kierować zagranicznymi związkami, przedsiębrać środki obrony, i urządzać części wewnętrznego rządu. — Art. XI. Każdy z członków składających władzę wykonawczą sprawuje urząd swój przez lat 4. — Art. XII. Rada wielka odnawia corocznie w 4 części członki władzy wykonawczej. — Art. XIII. Rada rządowa składa się z starców i czterech urzędów które mieć będą dozór nad interesami wewnętrznymi, sprawiedliwości, policyi, siły zbrojnej, i związków zagranicznych, rozrządzać będą pracami około wód, dróg, publicznych robot, tudzież skarbem publicznym. Rada wykonawcza wyznacza każdemu z tych urzędów podział powyżey rzeczonych interesów. Każdy z tych urzędów z 3 członków składać będzie. — Art. X IV. W radzie rządowej roztrząsają się

wszystkie projekta do ustaw które radzie wielkiej podane być mają, tudzież wszystkie wyroki i uchwały mające zapadć w władzy wykonawczej, lecz tak w pierwszym jak i w drugim przypadku członki czterech urzędów radzący tylko głos mają, starcy roztrząsają, a w przypadku równości krytek, kryska Gonfaloniera za dwie liczyć się będzie. — Art. XV. Członki 4 urzędów przez lat 4 będą na swoim urzędowaniu; każdy z nich może zaraz na nowo być obranym, i może podobnież w czasie swojego urzędowania tym czasowo od władzy wykonawczej być zawieszonym; lecz żeby ostatecznie wyłączonym został, potrzeba wyroku rady wielkiej na żądanie starców.

(Reszta w przyszłym Nrze.)

Z Lionu d. 18. Stycznia.

D. 16 t. m. liczne deputacje z departamentów Lemanu, Drome i Aine mając na czele swoich prefektów były pierwszemu konsulowi przedstawione, który okazał się bardzo czułym na przychylność obywateli, którzy niezważając na odległość, ani porę roku zbiegają się ze wszystkich stron dla widzenia go. Członki duchowne i liży zbrojnej, konsulty cisałpińskie miały także audyencyą, po której utworzona została komisya kościelna. — Deputacje z departamentów Loary, Saony i Ardeche były dzisiejszego dnia przedstawione pierwszemu konsulowi, potem dawał audyencyą członkom obieralnym konsulty cisałpińskiej, i po zakończeniu oney utworzona została komisya obieralna. — Dziś wielka liczba członków konsulty cisałpiń: była na obiedzie u pierwszego konsula, potem przyymował deputacyą z Bordeaux, która przybyła wezwąć go, ażeby powracając z Lionu odwiedził to miasto.

Prefekt i radca stanu Najac upadł tak mo-

no, że sobie głowę rozbił; spodziewają się jednak, że wkrótce zdrowie odzyska.

Minister Talleyrand pisał następujący list do 3 prezydentów Lionu, donosząc im o przywróceniu związków handlowych z Rosją: — "Obywatele Prezydenci! Będąc świadkiem od czasu mego bawienia w tym mieście chwalebnych usiłowań, jakie kupcy Lionu czynią dla ożywienia różnych części handlu, największe czuję ukontentowanie z odebranego zlecenia oznajmienia Wam przyjemney, nowiny, z której ważne to miasto największe owoce zbierać będzie. Pierwszy konsul trudniący się bezustannie pomysłnością przemysłu rękodzielnego, korzystał z przywróconego pokoju z Rosją, wzywając wspaniałego Monarchę rosyjskiego do przywrócenia dawnych związków handlowych między oboma państwami. J. J. Mość troskliwy podobnież o szczęśliwość swych krajów, napisał prosto do pierwszego konsula list odpowiadający zupełnie widokom rządu francuzkiego, i pełen sprzyjających zapewnień do rozszerzenia pożytecznych związków handlowych między Francją i Rosją. Wińszując sobie, iż odebrałem zlecenie od pierwszego konsula do udzielenia Wam tej wiadomości, która gdy oznajmiona zostanie obywatelom i kupcom, nie tylko przekona ich o staranności rządu o interes handlu, ale nadto zachęci ich do przywrócenia swoich warsztatów zapewniając im odbyt towarów. — Mam honor ponowić zapewnienie mego szacunku.

Podpisano *Talleyrand.*

Z Par za d. 22. Stycznia.

W Lionie nikt się teraz inaczej na żadney uroczystości nie pokazuje, iak tylko w nastawianych sukniach z rękodzielni tamtejszych. Pierwszy konsul nawet nie pokazuje się w mondurze, chyba na rewii. Rozdał ón

między rękodzielników 12,000 frankow.

W terażniejszym rządzie lukańskim znajdują się brat i stryy margrabi Luchefini, to jest Cesar i Jakób Luchefini. Alexander Paoli znajduie się także w radzie wykonawczej.

Już Francuzi zupełnie opuścili grunt hiszpański.

D. 10 Listopada wichur wiele szkód na Korfyce porobił, poczem tak wielkie deszcze spadły, że mosty, młyny i domy poznoszone zostały. W Bastia jeden człowiek od piorunu zabity został.

Czytamy w Monitorze pod artykułem z Konstantynopola co następuje: "Porta kazała nowe mieszkanie przygotować dla szefa brygady Sebastiani. Pierwszy tłumacz Porty Xię Callimachi uwiadomił go zaraz o tem za przybyciem. Ob. Sebastiani otrzymał od Reiffendego sobolowe futro w podarunku. W czasie bawienia się jego w Konstantynopolu ministrowie pruski i rosyjski nie omyślali czynić zwyczajnych grzeczności dla francuzkich agentów. — Dalej czytamy w Monitorze wiadomości względem interesów egipskich. Porta, wyraża ón, jeszcze na początku wojny postanowiła tajemnie znieść rząd bejów, ażebym zaś tem lepiej swoje zamysły ukryć mogła, znalazła sposób, wmówienia w bejów, że po wypędzeniu Francuzów, przywróci im dawne mieysca. Siedmiu bejów wezwał kapitan bafza do Alexandryi pod pozorem naradzenia się względem przywrócenia ich rządu. Lecz iakże się óni zdziwili, gdy kapitan bafza oświadczył im, iż muszą się rzec swego rządu, do Konstantynopola udać się, i tam będą w innym sposobie przyzwolicie wynagrodzeni. Gdy zaś nie chcieli się udać na fregatę mającą ich przewieść, owfzem na szebce, na której byli, porwali się do broni, 4 z nich zabitych,

a 3 ranionych zostało. Z tej przyczyny zafilia kłótnia pomiędzy generałem Hutchinsem, i kapitanem baszą. Mamy natomiast wiadomość, że się W. Wezrowi udało przekonać beów o potrzebie poddania się woli Porty. Zaręczył im nie tylko bezpieczeństwo życia i majątków, ale nadto przyrzekł im w imieniu Porty znaczne dostępczości, i dla większej pewności zaprzyścił im to na alkoran. Dopiero beowie oświadczyli swoją powolność, zrzekli się rządów Egiptu, i obiecali udać się do Konstantynopola, wystawili pierwszy tam akt swego poddania się i uwiadomili o tem jen: Hutchinsem. Porta zaprowadza teraz do Egiptu rząd taki, jaki jest w iey krajach europejskich, i dzieli tę prowincyę na 4 baszostwa.

Do Hawru przybył pierwszy okręt portugalski z owocami.

Port bordeski będzie polepszony i upiękniony.

Z 40,000 Alfaczyków, którzy się byli wczasie rewolucyi za granicę wynieśli, prawie wszyscy powracają.

Mercier oznaymił instytutowi narodowemu, że ma w zamiarze wytłumaczyć filozofią Kanta i Fichtego, dla oczyszczenia ich z uczynionego im we Francyi zarzutu ateizmu.

D. 25. Stycznia.

Jeszcze do dzisiejszego dnia ani pierwszy konsul, ani ministrowie nie powrocili z Lionu. Konsul jest tu na d. 28 t. m. spodziewany.

Eskaadra szwedzka pod dowództwem kontra admirała Cederström blokuje teraz port Trypolu, i posel tutejszy szwedzki baron Ehranswerd oznaymił, ażeby się żaden okręt obcy tam nieudawał.

D. 15 t. m. wyszła z Cherburga eskaadra z żywnością, i znaczną liczbą wojsk lądowych na tajemną wyprawę.

Astronom Lalande podał projekt, ażeby nowę planetę przez Piazzego w Palermo odkrytej, i *Ceres Ferdinandea* nazwanej, dano imię Piazzii.

Podług listów z Filadelfii pod d. 2 Grud. P. Tucker został mianowany podskarbnim stanów zjednoczonych, Wilhelm Patterfson komisarzem handlowym w Orient, a P. Cox agentem w Dunkierce. Na St. Domingo generał St. Christoph usmierzył insurekcyę Murzynów.

Żta zapobieżenia niezmierney drogości, prześła departamentu Ourthe ob. Desmons-

seaux zakazał pędzenia wódek.

Wczoraj nowa kaplica legacyi szwedzkiej została poświęcona krółą w swoim domu baron Ehrensward wystawic łazak; jest ona najpiękniejsza ze wszystkich, które od roku 1679 wystawiono. Znaydowało się na tej uroczystości więcej niż 300 osób.

Z Awenionu pod d. 13 Stycznia donofza. „Wczoraj przewozono przez nasze miasto zwłoki Piusa VI. Kardynał Spinajechał za niemi w poczwornej karecie pod zasłoną 20 dragonów.

Od 3 dni panuje w Paryżu najprzyjemniejsza wiosna. — Ostre mrozy stały się dobroczynne dla wielu departamentów przez wygubienie susłów i innych owadów, które psuły zboża.

Z dnia 22 na 23 w nocy zwałił się w Paryżu na ulicy S. Jakóba wielki dom znajdujący się w obrebie byłszego kolegium des Cholets. Należał ón do jednego ziegacza, który miał w nim niezmierne składy. Huk przy obaleniu się był okropny, żaden jednak człowiek uszkodzonym nie został.

Dwaj aktorowie Baptiste i Michot, po długiem bawieniu się przy teatrze w Montpellier powracali dyliżansem do Paryża. W drodze zatrzymali ich kuza łotrów. Przez cały czas trzestienia dyliżansu nasi aktorowie grali wysmienicie jednę scenę z komedyi *Gluchoniemy*, co tak ucieszyło zboczyów, że pozwolili im powrocic do dyliżansu nie obrawszy ich z 80 ludorów, które przy sobie mieli, owszem i uczyli im szczęśliwey podróży, mianując ich dobrymi swemi kolegami. „Mylicie się WWPP. odpowiedział z nich jeden, my jesteśmy aktorowie z teatru francuzkiego.

Dzienniki nasze mówią, że w Piemontcie znaydują się kupy nader grzecznych łotrów, którzy zrabowawszy podróżnego, dają mu paszport w następujących słowach: — „My N. N. rabusie oświadczamy niniejszym, wszem w obec, i każdemu w szczególności, komukolwiek o tem wiedziec należy, że ten powoz przytrzymany, przetrząsniony i zrabowany został, i że podróżni, którzy się w nim znaydują, tyle tylko mają pieniędzy, ile im nieodbicie potrzeba dla zaiechania do... dokąd chcą się udać. Prosimy zatem wszystkich ludzi naszego rzemiosła, ażeby ci podróżni wolno puszczeni byli, jakby i my z nimi postąpili, gdyby nam podobny paszport pokazali. Dla łajzery wiary, &c.

D O D A T E K

D O N^{ru.} 13.

GAZETY KRAKOWSKIEJ.

W NIEDZIELĘ DNIA 14 LUTEGO 1802

O Życiu Sebaſtyana Klonowicza.

Wiek, w który żył W. Zamoyski, był wiekiem najświetniejszym dla polskiej literatury. Między innymi pisarzami, którzy iey zaszczyt przynoszą, Sebaſtyan Klonowicz, zwany poſpolicie "Acernus, ,, niepoſlednie trzymać winien mieysce. Urodził ón się 1551 w Sulmierzycach miasteczku w Wielkiej Polſzcze leżacem. Po ſkończeniu nauk w akademii krakowskiej przeniósł się do Lublina, gdzie otrzymawszy prawo obywatela mieyskiego obrany został burmistrzem, a potem prezydentem. Wydoskonalony w językach greckim, i łacińskim, których posiadanie imię na ów czas uczonego iednało, biegły w rzeczach ſtarożytnych nie mógł nie ſciągnąć na ſiebie uwagi współobywatelów. Panowie przednieysi, a nayſzczególniey Mikotaſy Firley, który przez wſtrzymanie iuż iuż zajmującey się pomiędzy współziomkami wojny o religią na wdzięczność ludzkości zaſłużył. Ci mówię panowie polscy mieli ſobie za zaszczyt, ſwoią powagą i majątkiem wspierać uczonych: domy ich były szkołą, gdzie młodź obywatelska korzyſtne czerpała nauki. Firley, którego ſwiatło i godność ſenatorska między naypierwizemi mieſcicy, lubił nayczęściej

przemieſzkiwać w Lewartowie, dziedzicznym ſwoim miasteczku, blisko Lublina położonem; niewielka odległość mieysca dała mu sposobność poznania wielkich Klonowicza talentów. Lewartów na ów czas był szczęśliwym nauk siedliskiem, zewsząd się tam uczeni polscy zbiegali, a uprzejmość, z iaką ich Firley przyymował, ſprawiła, że Lewartów nieiako własnem domem ſwoim bydz uważali. Zbieg ten oſwieconych pomnożył wiadomości Klonowicza i tak iuż doſyć obſzerne. Chwała nadto ma wiele powabów, ażeby iey niezukać. Buyny Klonowicza dowcip chciał się u nieſmiertelnic, i wydał poemata w polskim języku: 1) "Flis gdański, ,, czyli o żegludze Polaków do tego miasta. 2) "Worek Judaszów, ,, czyli o różnych zrad i łakomſtwa rodzajach. 3) "Pamiętnik, ,, czyli Epigramata, na niektórych Królów Polſkich. — Ale co naywiększy zaszczyt gieniuſzowi poety przynosi, to bezwątpienia Poema o edukacyi obywatelskiej pod tytułem: "Zwycięztwo Bogów, ,, (Victoria Deorum) dzieło nayużytecznieyſze i w rodzaju ſwym naywybornieyſze. Miał ón go Batoremu przypisać, i iuż nie wiele doſtawało do dokonczenia dzieła, gdy śmierć nagła Króla tego w roku 1586

zabrała. Wdzięczny Klonowicz, za przywiązanie tego władcy do dobra narodu, nawet przypisując je światłemu Firleiwowi, cjeniom Batorego słodką pamiątkę poświęcił. Wydał potem i Roxolonia, która w roku 1584 w Krakowie drukowana była. Mąż ten przez rozrzutność małżonki do ubożstwa doprowadzony, gdy po śmierci iey nie miał nikąd nadziei wsparcia, a wojny i niepokoje nie pozwalały panom polskim myśleć o uczonych, poszedł pędzić ostatek dni swoich w klasztorze, gdzie roku 1608, wieku swego 57 życia dokonał. Znał ón naydoskonaley zwyczaje swoiego wieku, które wybornie w dziełach swoich opisał: był wpośród psujących się obyczajów, zawsze nieskażony i surowey cnoty. Wiersz iego łaciński równaia z wierszem Owidego; słowem posiadał ten ięzyk, iak tylko ięzyk umarły posiadać można.

Dzieła iego oprócz Roxolanii wyszły wszystkie w drukarni Sebaftyana Sternackiego w Rachowie miasteczku na ów czas sławnem, a dziś smutne tylko chaty fzyprowi pokazujące. Worek Judaszów w r. 1564, a potem w Krakowie w r. 1603 Flis Gdański nayprzód w Rachowie, a potem w Warszawie in 4to roku 1634. Innych dzieł niewiadomy iest czas wydania, bo drukarnia rachowska niewyrażała roku. Z przedmowy tylko zwycięstwa Bogów do Firleia widzieć się daie, że to dzieło podał do druku w roku 1587.

Dzieci powinnyż być prowadzone na kompanie?

Pieśczoły rodziców i domowników dosyć złe w dzieciach sprawiają skutki, lecz daleko szkodliwzsem iest ieszcze na poienie ich wcześną próżnością, przez w prowadzanie do kompanii, w których

małe lalki chcą iuż bydź uważanemi. Dzieci tracą przez to otwartość, szczerość, naturalność, które ich wiekowi są właściwe, a nabieraią nałogu obfudy. W oczach ich i spoyrzeniach każdy czytać może co ón w kompanii znaczy, tak dobrze nauczaią się każdego odrysować. Nie tylko dowcipne ich mówy bywaią poklaskiwane i dziwione, ale nadto z ochotą nadstawiaią ucha, kiedy z ukontentowaniem opowiadaią na w pół cichem głosem ich głuństwa, które oprócz kompanii popełniły, czego w domu nawet strzedz się należy. Często kroc zdanie się, iż w iednym rogu pokoju bawiając się, sobą tylko są zatrudnione; tym czasem próżność ich do tego zmierza, ażeby co na pozor do siebie mówią lub czynią, ziewiaiącą czasem kompanią ożywić i uwagę iey na siebie ściagnąć.

Zlatami postrzegaią rodzice zepfucie swych dzieci, lecz często kroc iuż za późno. Próżność zadaleko się iuż w korzeniła. Wiele takowych dzieci prowadzą potem nieukontentowane życie, ponieważ wstępuiać na świat nie ściągaią więcey na siebie tey uwagi ani poklasków, które im w dzieciństwie dawano, a które stały się im koniecznemi. W terażnieyszych czasach do tego przyszło, że małym dzieciom, które lada cacko zabawi, naykosztownieysze kupią bawidła, naydroższe suknie i sprzęty sprawiaią. Często kroc słabe ieszcze ciało małej dziewczyny ledwie potrafi udzwignąć ubior, iey rece wachlarz lub parasol. Czegoż maią się dzieci spodziewać gdy dorosną, kiedy w dzieciństwie wszystkie bogactwa na nie powieszano?

Chwalebna czułość matek, chcących swoje dzieci widzieć szczęśliwemi, lecz z niewiadomości nieumieiać iey przy-

stosować, jest przyczyną tylu szkodliwych błędów. Chciałyby one się bawić, oraz mieć dzieci przy sobie; lecz dalekoby lepiej uczyniły, gdyby przez ten czas powierzały dzieci swoje dobrej ochmistrzyni; więcejby one z tego korzyściły, iak znię na kompanii, gdzie wiele nie potrzebnych rzeczy móga się nauczyć. Słuszny w prawdzie należy się szacunek matce, która poświęca się dopełnieniu świętych swoich obowiązków, i te nad wszystkie zabawy przenosi; z tem wszystkim zbytek iey usiłowania może być szkodliwym. Która matka jest w stanie utrzymywać pomocników do edukacyi nie powinna się od rana do wieczora dziećmi zatrudniać, bo inaczej sama z dziecinnieie;

czas iey powinny przegradzać rozrywką, czytanie i odpoczynek. Nadto obowiązki względem siebie, względem męża, którego jest towarzyszką i pomocnicą, wskazują iey, iż nie samemi tylko dziećmi ma się zatrudniać, inaczej uchybi zamierzonego celu. Dalej dzieci powinny znać miłość matki, ale nie powinny posłrzcgać zbyteczney troskliwości i usiłowania, że tylko dla nich żyje. Istota ukształcona i rozumna nie powinna się ślepo wrażliwającemu, ieszcze nieukształconemu i wielu przypadkom podległemu stworzeniu poświęcać. Co inni z łatwością nad dziećmi móga, to nie zawsze matce się udaie; częstokroć dzieci stają się dla matki tyranami.

D O N I E S I E N I A.

Niżej podpisany zyskawszy dekret N. Trybunału Krakowskiego pod d. 7 Septembra 1801 Nro 4294 na Geometrę przysięgłego sądowego, donoszę łaskawey publiczności, i razem oney w potrzebie moie rekomenduję usługi; każdy zatym w potrzebie moiey zdadności użycia, zgłosić się może do mnie, mieszkającego w Pierzchnicy miasteczku w cyrkułe Kieleckim leżącego. Dan w Krakowie dnia 12 Lutego 1802.

Felix Chtuda, G. P. Sądowy.

Ces: Król: sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniey Edyktem niniejszym wiadomo czynią, że na żądanie Pani Wiktor i Lodwigowskiej własnem i dzieci swoich z s. p. Stanisławem Lodwigówskim spółdzonych imieniem czyniącey, w zadosyćuczynienie summy 19778 Zł: pol: 25 gr. przeciw mąsjię sukcesjonalney s. p. Bonawentury Tarła prawem przewidzióney publiczna licytacya dóbr Zameczek w cyrkułe Radomskim leżących, w summie 367002 Zł: pol: sądownie oszacowanych, iest pozwolona; do którey licytacyi odprawienia pierwszy termin na dzień 31. Marca 1802. roku na godzinę 9. zrana iest naznaczony, i następujące ustanawiają się warunki:

1. że Ażeby kupujący przed rozpoczęciem licytacyi Vadium czyli zakład do ceny szacunkowey stosowny złożyli, z któregoby kosza powtórney licytacyi opędzone były, gdyby kupiec warunków licytacyi nie dopełnił:

2. że. Ażeby kupiec więcej ofiarujący nayoźniejsz w dnu 30 po odprawioney licytacyi całą (zakład odtrąciwszy) resztę summy szacunkowey do depozytu sądowego wniósł, albo Tranzakcyą z jednym lub drugim wierzytcielem na dobrach tych bezpieczenstwo mającym zawartą, dalsze kapitału przy dobrach zostawienie okazał.

Wszyscy zatymdóbr tych kapnem sobie nabydź życzący mają się aa dnu i o godzinie wyżej wyrażoney w Ces: Król: sądach tuteyszych przed kommissyą do odprawienia tej licytacyi wyznaczoną stawić; którym z resztą wolno iest akt detaxacyi tychże dóbr w sądów tuteyszych Registraturze przyezrzeć sobie.

Nakoniec Edyktem niniejszym wszyscy także wierzyciele na dobrach tych zabezpieczeni, osobnego wezwania nie oczekując, wzywają się z tym dodatkiem: że owi, którzy w przeciągu tego wyznaczonego terminie nie zgłoszą się, żadnego już prawa przeciwko kupcowi tych dóbr, ani też do samych dóbr więcej mieć nie będą, ale swej należyłości z szacunku sprzedaż albo z innego majątku dłużnika swego poszukiwać muszą.

W Krakowie dnia 11. Grudnia 1801.

Józef de Nikorowicz.

Jan Morak.

Karol de Reinheim.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Krakowskich Galicji Zachodniej. Brzozad.

Magistrat Miasta C. K. Lublina Agnieszkę niegdy Reginy Gagalskiej córkę, której mieszkanie w Królestwie Rofyjskim jest niewiadome, niniejszym Edyktem uwiadomia, że s. p. Xiądz Filip Pakułowski Prebendarz Łuszczowski dnia 18. Czerwca r. b. umarł, który za pośrednictwem Testamentu swego, dzieci z dwóch siostr Maryanny Desnekowej, i Reginy Gagalskiej spłodzone dziecięciami postanowił. Zaczyn też niniejszym jest powana, ażeby deklaracją swoją dla do ścia, lub zrzeczenia się dziedzictwa udowodniwszy, razem swoje do tego przyzwoite prawo w ciągu jednego roku, i sześciu tygodni przed tutejszą sądowną Instancją okazała, albowiem inaczej: dziedzictwo inszym już zgłaszając się dziedzicom wydane zostanie, i podług przepisu ustawy Czynilney Części II. postąpiono będzie.— Dun w Lublinie dnia 2. Grudnia 1801.

Engbricht.

Lewandowski.

Stęjanowski.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Lublina. Krepki.

Na dniu 1. Kwietnia 1802. roku, następujące Realności do Funduszy Religijnej należące, a teraz do 23. Czerwca tegoż roku expirujące w Tarnowskim Cerkule leżące, na nowo na 3 po sobie następujące lata, to jest od 24. Czerwca 1802. aż do tegoż samego dnia w 1805. w Tarnowskiej Cerkularney kancelarji, przez Król. Radłowską Prefekturę o 10. godzinie zrana najwięcej dającym wypuszczone zostaną.

	261	Zł.	Ryń.	—	kr.
1. Tarnowska Kantoryja z ceną fiskalną	261	—	—	—	6
Vadium	26	—	—	—	—
2. do teyże Kantoryji należący mieszkalny budynek pod Nr. 12. z ceną fiskalną	31	—	—	30	—
Vadium	3	—	—	9	—
3. Wieś Łukowa z ceną fiskalną	1912	—	—	30	—
Vadium	191	—	—	15	—
4. Wołostwo Załuskie w Siedliskach w Tuchowskim państwie	163	—	—	45	—
Vadium	16	—	—	52½	—
5. Zamojskie R. F. grunta z ceną fiskalną	22	—	—	45	—
Vadium	2	—	—	16½	—

Arendowanie ochote mający zapraszają się na wspomnionym dniu i miesiącu do wspomnionych licytac i wzw z wzmiankowanych dóbr i Realności z tym dokładem, ażeby każda licytant w Vadium był opatrzoną, przez którego żaden do licytacyi przypuszczonym być nie może, iako też skarbowi dłużnicy iako też i żydzi przyięci być nie mogą.

Niepośmice dnia 30. Grudnia 1801.

Krommer.

W Krakowie pod wagą miejską w przechodniej kamienicy znać się każdego czasu do sprzedania wielki dawon z kościoła S. Szczepana wagi 3888. funtów, a serce 138 funtów. Kto by go sobie życzył nabyć, niechaj się uda pod wspomnioną wagę do Pisarza miejskiego.